Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 13. septembra 2017*

„Neizpolnitev obveznosti države – Državne pomoči – Sklep 2011/678/EU – Državna pomoč za financiranje testiranja na transmisivno spongiformno encefalopatijo (TSE) pri govedu – Pomoč, ki ni združljiva z notranjim trgom – Obveznost vračila – Neizvršitev“

V zadevi C-591/14,

zaradi tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 108(2), drugi pododstavek, PDEU, vložene 19. decembra 2014,

Evropska komisija, ki jo zastopajo J.-F. Brakeland, B. Stromsky, S. Noë in H. van Vliet, agenti, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožeča stranka,

proti

Kraljevini Belgiji, ki jo zastopajo C. Pochet, L. Van den Broeck in J.-C. Halleux, agenti, skupaj z L. Van den Hendejem in J. Charlesom, odvetnikoma,

tožena stranka,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi T. von Danwitz, predsednik senata, E. Juhász (poročevalec), C. Vajda, sodnika, K. Jürimäe, sodnica, in C. Lycourgos, sodnik,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,

sodna tajnica: V. Giacobbo-Peyronnel, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 8. decembra 2016,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 30. marca 2017

izreka naslednjo

* Jezik postopka: francoščina.

Sodbo

1 Evropska komisija s tožbo Sodišču predlaga, naj ugotovi, da Kraljevina Belgija s tem, da v predpisanih rokih ni sprejela vseh potrebnih ukrepov, da bi od prejemnikov izterjala državne pomoči, ki so bile v členu 1(3) in (4) Sklepa Komisije 2011/678/EU z dne 27. julija 2011 o državni pomoči, ki jo je Belgija izvedla za financiranje testiranja na transmisivno spongiformno encefalopatijo (TSE) pri govedu (državna pomoč C 44/08 (ex NN 45/04)) (UL 2011, L 274, str. 36, v nadaljevanju: sporni sklep) razglašene za nezakonite in nezdružljive z notranjim trgom, in s tem, da Komisije v predpisanem roku ni obvestila o sprejetih ukrepih za uskladitev s tem sklepom, ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi člena 288, četrti odstavek, PDEU in na podlagi členov od 2 do 4 navedenega sklepa.

Pravni okvir

Uredba (ES) št. 659/1999

2 Uredba Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [108 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 339) v členu 14 z naslovom „Vračilo pomoči“ določa:

„1. Če se v primerih nezakonite pomoči sprejmejo negativne odločbe, Komisija odloči, da mora zadevna država članica sprejeti vse potrebne ukrepe, da upravičenec vrne pomoč (v nadaljnjem besedilu ‚odločba o vračilu [zagotovitvi vračila]‘). Komisija ne zahteva vračila pomoči, če bi bilo to v nasprotju s splošnim načelom prava [Unije].

2. Pomoč, ki se vrne na podlagi odločbe o vračilu, vključuje obresti po primerni obrestni meri, ki jo določi Komisija. Obresti se plačajo od datuma, ko je bila nezakonita pomoč na razpolago upravičencu, do datuma vračila.

3. Brez poseganja v odločbo Sodišča [Evropske unije] na podlagi člena [278 PDEU] se vračilo izvede nemudoma in skladno s postopki, določenimi v nacionalni zakonodaji zadevne države članice, če omogočajo takojšnjo in učinkovito izvajanje odločbe Komisije. V ta namen in v primeru postopka pred državnimi sodišči zadevne države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe, ki so jim na voljo v teh pravnih sistemih, vključno z začasnimi ukrepi, brez poseganja v pravo [Unije].“

Smernice o TSE

3 Komisija Evropskih skupnosti je leta 2002 sprejela Smernice Skupnosti o državnih pomočeh, povezanih s testi na TSE, poginulimi živalmi in klavniškimi odpadki (UL 2002, C 324, str. 2, v nadaljevanju: Smernice o TSE). Točke od 23 do 25 teh smernic določajo:

„23. Komisija se je zaradi spodbujanja sprejetja ukrepov za zaščito zdravja ljudi in živali odločila, da bo še naprej odobrila državne pomoči, ki pokrivajo do 100 % stroškov, povezanih s testi na TSE, v skladu z načeli iz točke 11.4 Kmetijskih smernic.

24. Vendar od 1. januarja 2003 pri obveznem testiranju goveda, zaklanega za prehrano ljudi, na BSE, skupna neposredna in posredna javna pomoč, vključno s plačili Skupnosti, ne sme biti več kot 40 EUR na test. Obveznost testiranja je lahko določena v zakonodaji Skupnosti ali v nacionalni zakonodaji. Ta znesek se nanaša na skupni strošek testiranja, kar vključuje: opremo za testiranje, odvzem, transport, testiranje, shranjevanje in uničenje vzorcev. Ta znesek se lahko v prihodnje zmanjša, če se bodo zmanjšali stroški, povezani s testi.

25. Državna pomoč za kritje stroškov testiranja na TSE se izplača izvajalcu, pri katerem je treba odvzeti vzorce za teste. Vendar se zaradi poenostavljenega izvajanja take državne pomoči pomoč lahko izplača tudi laboratorijem, če se celotni znesek državne pomoči posreduje izvajalcu. Vsekakor se mora državna pomoč, ki jo neposredno ali posredno prejme izvajalec, pri katerem je treba odvzeti vzorce za teste, odražati v ustrezno nižjih cenah, ki jih ta izvajalec zaračuna.“

Dejansko stanje in sporni sklep

4 Kraljevina Belgija je v letih od 2001 do 2006 v celoti ali delno krila stroške testiranja na transmisivno spongiformno encefalopatijo pri govedu (v nadaljevanju: testi na BSE).

5 V obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2001 je stroške testov na BSE v celoti financirala državna blagajna.

6 Od 1. januarja 2002 do 30. junija 2004 je te teste vnaprej plačeval Bureau d'intervention et de restitution belge (belgijski urad za intervencije in nadomestila, BIRB, Belgija), zvezna javna ustanova s pravno osebnostjo.

7 Od 1. julija 2004 do 30. novembra 2004 je teste na BSE vnaprej plačevala Agence fédérale pour la sécurité de la chaîne alimentaire (zvezna agencija za varnost prehranjevalne verige, AFSCA, Belgija), javna ustanova s pravno osebnostjo.

8 Komisija je na podlagi pritožb, ki jih je prejela, 27. januarja 2004 Kraljevini Belgiji poslala zahtevo za posredovanje podatkov v zvezi z ukrepi financiranja testov na BSE. Belgijski organi so na to zahtevo odgovorili 6. februarja in 14. maja 2004.

9 Kraljevina Belgija je z dopisom z dne 23. januarja 2004 Komisiji priglasila ukrep pomoči, namenjen pokrivanju stroškov odkrivanja BSE pri živalih. S tem ukrepom je bilo predvideno predhodno financiranje stroškov testov na BSE, katerih znesek bi moral biti povrnjen naknadno z dajatvami, podobnimi davku. Po pojasnilih Kraljevine Belgije je priglašeni mehanizem financiranja pomenil zgolj preoblikovanje predloga kraljevega odloka, ki ga je Komisija leta 2001 odobrila, vendar ni bil izveden. Ker se je priglašeni ukrep že izvajal, je bil vpisan v evidenco nepriglašenih pomoči pod številko NN 45/04.

10 Belgijski organi so 16. septembra 2004 sporočili nov predlog kraljevega odloka, ki je postal kraljevi odlok z dne 15. oktobra 2004 o financiranju odkrivanja transmisivne spongiformne encefalopatije pri živalih (*Moniteur belge* z dne 8. novembra 2004, str. 75290). V tem odloku je bil določen sistem plačila 10,70 EUR za vsako govedo, pripeljano v klavnico.

11 Komisija je z dopisom z dne 26. novembra 2008 Kraljevino Belgijo obvestila, da bo začela postopek na podlagi člena 108(2) PDEU.

12 Komisija je v točki 121 obrazložitve spornega sklepa ugotovila, da je Kraljevina Belgija med 1. januarjem 2003 in 30. junijem 2004 presegla najvišji dovoljeni znesek za financiranje testov na BSE, ki je bil v točki 24 Smernic o TSE določen v višini 40 EUR na test. Komisija je pojasnila, da je bil znesek pomoči, ki je presegal navedeni najvišji dovoljeni znesek, ovrednoten na 6.619.810,74 EUR.

13 V točki 92 tega sklepa je namreč Komisija ugotovila, da „[…] ukrepi, ki se financirajo iz državnih sredstev, vključno s prispevki, dajejo kmetom, klavnicam in drugim subjektom, ki predelujejo, pretovarjajo, prodajajo ali tržijo proizvode iz goveda, za katero so na podlagi veljavne zakonodaje obvezni testi na BSE, selektivno prednost, ker nižajo stroške, ki bremenijo te prejemnike. Te prednosti

niso dodeljene z neposrednimi plačili, ampak tako, da stroške testov na BSE prevzamejo javni organi, ki te stroške plačajo neposredno laboratorijem, ki teste opravijo na zahtevo klavnic, račune pa izdajo AFSCA.“

14 Komisija je v točkah 99 in 100 obrazložitve spornega sklepa na eni strani ugotovila, da je financiranje testov na BSE s prispevki pomenilo pomoč iz državnih sredstev kmetom, klavnicam in drugim subjektom, ki predelujejo, pretovarjajo, prodajajo ali tržijo proizvode iz goveda, za katero so na podlagi veljavne zakonodaje obvezni testi na BSE, in na drugi strani, da je ta prednost spadala na področje uporabe člena 107(1) PDEU. Po navedbi, da ji Kraljevina Belgija ni priglasila teh pomoči, je ta institucija poudarila, da so bile navedene pomoči nezakonite.

15 V točkah od 126 do 128 obrazložitve spornega sklepa je Komisija glede pomoči, izplačanih med 1. januarjem 2003 in 30. junijem 2004, preučila sistem izterjave pomoči prek prispevkov za financiranje AFSCA, ki ga je predlagala Kraljevina Belgija, ki je navedla, da je bil ta celostni pristop uporabljen, ker je bila posamična izterjava teh pomoči v praksi težko izvedljiva.

16 Komisija je v točki 129 obrazložitve spornega sklepa poudarila, da sistem izterjave pomoči, ki ga je tako izvedla Kraljevina Belgija, ni skladen z zahtevami za vračilo nezakonitih in z notranjim trgom nezdružljivih pomoči, ker v nasprotju z ustaljeno sodno prakso Sodišča dejanskega prejemnika teh pomoči ni zavezoval, da sam vrne prednost, ki jo je užival na trgu pred konkurenti.

17 Glede na zgoraj navedeno je Komisija s spornim sklepom, o katerem je bila Kraljevina Belgija uradno obveščena 28. julija 2011, odločila:

„Člen 1

1. Ukrepi, ki se financirajo iz plačil, niso pomoči.

2. Financiranje testov na BSE iz državnih sredstev je pomoč kmetom, klavnicam in drugim subjektom, ki predelujejo, pretovarjajo, prodajajo ali tržijo proizvode iz goveda, za katero so obvezni testi na BSE, ki je združljiva z notranjim trgom v obdobjih od 1. januarja 2001 do 31. decembra 2002 ter od 1. julija 2004 do 31. decembra 2005.

3. Financiranje testov na BSE iz državnih sredstev v obdobju od 1. januarja 2003 do 30. junija 2004 je pomoč kmetom, klavnicam in drugim subjektom, ki predelujejo, pretovarjajo, prodajajo ali tržijo proizvode iz goveda, za katero so obvezni testi na BSE, ki je združljiva z notranjim trgom za zneske do 40 EUR na test. Zneski, ki presegajo 40 EUR na test, niso združljivi z notranjim trgom in jih je treba vrniti, razen pomoči za posebne projekte, ki so ob dodelitvi izpolnjevale vse pogoje iz veljavne uredbe o pomočeh *de minimis*.

4. Belgija je v obdobju od 1. januarja 2001 do 30. junija 2004 nezakonito izvajala pomoč za financiranje testov na BSE v nasprotju s členom 108(3) PDEU.

Člen 2

1. Belgija sprejme potrebne ukrepe za izterjavo nezakonitih in nezdružljivih pomoči iz člena 1(3) in (4) od prejemnikov teh pomoči.

2. Pomoči, ki jih je treba vrniti, vključujejo obresti od datuma, ko so bile dane na razpolago prejemnikom, do datuma njihovega vračila.

3. Obresti se izračunajo z obrestnoobrestnim računom v skladu s poglavjem V Uredbe [Komisije] (ES) št. 794/2004 [z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe št. 659/1999 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 4, str. 3)].

4. Vračilo se opravi takoj in v skladu s postopki nacionalnega prava, če ti omogočajo takojšnjo in učinkovito izvršitev tega sklepa.

Člen 3

Vračilo pomoči iz člena 1(3) in (4) se izvede takoj in učinkovito.

Belgija zagotovi, da se ta sklep izvede v štirih mesecih od datuma njegove priglasitve.

Člen 4

1. V dveh mesecih po priglasitvi tega sklepa Belgija predloži Komisiji naslednje informacije:

(a) seznam prejemnikov, ki so prejeli pomoč na podlagi člena 1(3) in (4) in skupni znesek pomoči, ki ga je prejel vsak izmed njih;

(b) skupni znesek (glavnica in obresti vračila), ki ga je treba izterjati od prejemnikov;

(c) podroben opis že sprejetih ali načrtovanih ukrepov za uskladitev s to odločbo;

(d) dokumente, ki dokazujejo, da je bilo prejemnikom odrejeno vračilo pomoči.

2. Belgija obvešča Komisijo o napredku glede sprejetih nacionalnih ukrepov za izvajanje tega sklepa, dokler se vračanje pomoči iz člena 1(3) in (4) ne konča.

3. Po dvomesečnem obdobju iz odstavka 1 Belgija na zahtevo Komisije predloži poročilo o že sprejetih in načrtovanih ukrepih za uskladitev s tem sklepom. V tem poročilu navede tudi podrobne informacije o zneskih pomoči in obrestih vračila, ki so jih prejemniki že vrnili.

Člen 5

Ta sklep je naslovljen na Kraljevino Belgijo.“

Predhodni postopek

18 Kraljevina Belgija je 27. septembra 2011 Komisiji sporočila svoje nestrinjanje s spornim sklepom.

19 V ta namen je najprej navedla, da vztraja pri tem, da financiranje stroškov testiranja na BSE ni državna pomoč, ker „nobeno pravilo Unije državam članicam ne nalaga, da od gospodarskih subjektov, zlasti tistih, ki delujejo v kmetijskem sektorju, delno ali v celoti izterjajo stroške testiranja na BSE“. Kraljevina Belgija je nato poudarila pomen preiskave, ki so jo organi za konkurenco tedaj vodili zaradi suma protikonkurenčnih ravnanj laboratorijev pri testiranju na BSE.

20 Kar zadeva izvršitev spornega sklepa, je zatrdila, da glede na širok krog oseb, ki so v členu 1 opredeljene kot prejemniki nezakonitih in z notranjim trgom nezdružljivih pomoči – in sicer kmetje, klavnice in drugi subjekti, ki predelujejo, pretovarjajo, prodajajo ali tržijo proizvode iz goveda, za katero so obvezni testi na BSE – ni bilo mogoče „najti objektivne povezave med testirano živaljo, ki je bila prvotno testirana na [BSE], in prejemniki v vseh fazah do prodaje končnega proizvoda“.

21 Kraljevina Belgija je nazadnje navedla, da je za ugotovitev, da navedenih pomoči v skladu s pravilom *de minimis* ni treba izterjati, vsekakor dovolj znesek navedenih pomoči enako razdeliti med šestimi zadevnimi sektorji (rejci, prodajalci živih živali, klavnice, proizvodnja in predelava proizvodov, trgovina na debelo, prodaja na drobno) in ga deliti s številom gospodarskih subjektov, ki delujejo v vsakem sektorju.

22 Komisija je 18. julija 2012 Kraljevino Belgijo obvestila, da je prejemnik pomoči „izvajalec, za katerega velja obveznost testiranja na BSE in ki mu klavnica zaračuna plačilo za stroške testov na BSE“, in da mora ta država članica „glede zadevnega obdobja preveriti, ali so posamezni prejemniki storitve testiranja na BSE, opravljenega na njihovem govedu, prejeli nezdružljivo pomoč ((to je) nad 40 EUR), ki je presegla prag *de minimis*“. V zvezi s tem je Komisija predlagala metodo izračuna, po kateri se ob predpostavki, da niso bile dodeljene druge pomoči, znesek *de minimis* deli z zneskom, ki presega prag 40 EUR, da se dobi število testov na BSE na izvajalca, nad katerim naj bi pomoč presegala dovoljene pragove.

23 Po več izmenjavah dopisov, ki so se nanašali predvsem na metodo izračuna za določitev zneskov pomoči, ki jih je treba izterjati, je Komisija 19. decembra 2014 vložila to tožbo, ker je menila, da Kraljevina Belgija ni sprejela potrebnih ukrepov za uskladitev s spornim sklepom.

24 Po vložitvi te tožbe je Splošno sodišče Evropske unije s sodbo z dne 25. marca 2015, Belgija/Komisija (T-538/11, EU:T:2015:188), ničnostno tožbo, ki jo je Kraljevina Belgija predhodno vložila zoper sporni sklep, zavrnilo. S sodbo z dne 30. junija 2016, Belgija/Komisija (C-270/15 P, EU:C:2016:489), je Sodišče zavrnilo pritožbo Kraljevine Belgije zoper to sodbo Splošnega sodišča.

Tožba

Trditve strank

25 Komisija navaja, da v štirih mesecih od datuma priglasitve spornega sklepa, to je najpozneje do 28. novembra 2011, ni prišlo do nobene izterjave zadevnih pomoči, poleg tega pa Kraljevina Belgija ni predložila dokaza, da je bila absolutno nemožna izvršiti ta sklep.

26 Komisija v zvezi s tem trdi, da sporni sklep v nasprotju z navedbami Kraljevine Belgije omogoča opredelitev prejemnikov nezakonitih in z notranjim trgom nezdružljivih pomoči. Ta sklep naj se namreč na kmete, klavnice in druge subjekte, ki predelujejo, pretovarjajo, prodajajo ali tržijo proizvode iz goveda, ne bi nanašal na splošno, temveč naj bi podrobneje določal, da so prejemniki pomoči tiste izmed teh oseb, za katere so testi na BSE obvezni in ki jim je prejetje teh pomoči omogočilo znižanje stroškov obratovanja.

27 Dejanski prejemniki nezakonitih in z notranjim trgom nezdružljivih pomoči naj bi bili v večini primerov in ob neobstoju posebnih okoliščin primarni proizvajalci, vendar bi lahko v drugih okoliščinah in odvisno od primera to lahko bili tudi klavnice, subjekti, ki so predelali ali pretovorili živali, ali subjekti, ki so prodali ali tržili proizvode iz goveda.

28 Ta institucija dodaja, da je Kraljevini Belgiji med celotnim dopisovanjem predlagala praktične in uresničljive metode izvršitve spornega sklepa ter da se v nasprotju s trditvami te države njeno stališče glede oseb, ki bi jih bilo treba v smislu tega sklepa šteti za prejemnike pomoči, ki so bile razglašene za nezakonite in nezdružljive z notranjim trgom, ni nikoli spreminjalo.

29 Poudarja, da se Kraljevina Belgija ne more sklicevati na uredbe o pomočeh *de minimis*, ker ni opredelila posameznih prejemnikov pomoči in zato na eni strani ne more dokazati, da skupni znesek teh pomoči ni presegel zgornje meje, dovoljene z navedenimi uredbami, in na drugi, da so bili upoštevani vsi drugi pogoji, določeni s temi uredbami.

30 Komisija dodaja, da se Kraljevina Belgija napačno sklicuje na absolutno nemožnost izvršitve spornega sklepa in napačno trdi, da je med celotnim postopkom izkazovala visoko stopnjo lojalnosti, saj je ta država vseskozi nasprotovala izvršitvi spornega sklepa z njemu nasprotnimi utemeljitvami.

31 Kraljevina Belgija v odgovor navaja, prvič, da financiranja testov na BSE ni mogoče opredeliti kot državne pomoči, ker obveznost tega testiranja temelji na varovanju javnega zdravja, in naj ga zato ne bi bilo mogoče obravnavati kot stroške, ki običajno bremenijo proračun podjetja.

32 Drugič, trdi, da obstaja razumna gotovost, da pragovi *de minimis* niso bili preseženi, zaradi česar nikakor ni kršila obveznosti, ki izhajajo iz spornega sklepa. V zvezi s tem ta država članica navaja, da ker je BSE bolezen, ki je zadevala celotno prehranjevalno verigo od faze proizvodnje do prodaje končnega proizvoda, ni mogoče določiti objektivne povezave med testirano živaljo in različnimi prejemniki v vseh fazah postopka proizvodnje in prodaje končnega proizvoda. Ta država članica naj bi zato v skladu s spornim sklepom, zlasti njegovo točko 92, vedno trdila, da je treba stroške testiranja na BSE prenesti na šest sektorjev, ki so povezani z govejim mesom, in to toliko bolj, ker naj bi povprečni znesek pomoči na prejemnika in sektor – čeprav je bila pomoč, ki jo je treba izterjati, tem sektorjem dodeljena v enakih deležih – ostal precej pod pragovi *de minimis*, zaradi česar od države ne bi bilo razumno zahtevati, naj izpolni izjemno težke naloge, ki bi bile očitno nepotrebne.

33 Kraljevina Belgija dodaja, da bi bilo mogoče to, ali so bili pragovi *de minimis* preseženi glede vsakega prejemnika pomoči, vsekakor preveriti zgolj, če bi sporni sklep omogočal dejansko opredelitev navedenih prejemnikov, kar pa v obravnavanem primeru ni podano.

34 V zvezi s tem zatrjuje obstoj nedoslednosti v spornem sklepu, ki ne omogočajo dokaza, ali je treba nezakonite in nezdružljive pomoči izterjati samo od lastnika živali ali od vseh gospodarskih subjektov, ki sodelujejo v sektorjih, določenih v tem sklepu. Te nedoslednosti naj bi pomenile, da naj bi bilo treba navedeni sklep šteti za neobstoječega ali pa naj bi bil neizvršljiv.

35 V zvezi s tem ta država članica trdi, da ji ni mogoče očitati, da naj ne bi lojalno sodelovala s Komisijo, ker je zgolj uporaba celostne metode, ki jo je za izvršitev spornega sklepa priporočala sama, omogočala to izvršitev, česar pa Komisija, ki naj bi nenehno spreminjala svoja pojasnila glede določitve nezakonitih in z notranjim trgom nezdružljivih pomoči, ni dovolila.

Presoja Sodišča

36 Uvodoma je treba ugotoviti, kot je to v točki 55 sklepnih predlogov storil generalni pravobranilec, da Kraljevina Belgija ne zanika, da financiranja, opredeljena kot pomoči v skladu s členom 1(3) in (4) spornega sklepa, niso bila predmet nobenega ukrepa izterjave in da informacije iz člena 4 tega sklepa Komisiji niso bile poslane v predpisanem roku.

37 Zato je treba preučiti razloge obrambe, s katerimi Kraljevina Belgija upravičuje neizvršitev tega sklepa.

38 V zvezi s tem je treba poudariti, da sta razen v primerih, v katerih je bil sklep o zagotovitvi vračila v skladu s členom 263 PDEU razglašen za ničnega, edina razloga, na katera se država članica lahko sklicuje v obrambi zoper tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti, ki jo Komisija vloži na podlagi člena 108(2) PDEU, absolutna nemožnost izvršitve sklepa, ki je nanjo naslovljen (glej sodbo z dne 9. julija 2015, Komisija/Francija, C-63/14, EU:C:2015:458, točka 48 in navedena sodna praksa), in neobstoj sklepa o zagotovitvi vračila, če se predpostavlja, da navedeni sklep vsebuje posebej hude in

očitne napake (glej v tem smislu sodbi z dne 10. oktobra 2013, Komisija/Italija, C-353/12, neobjavljena, EU:C:2013:651, točka 43, in z dne 22. marca 2001, Komisija/Francija, C-261/99, EU:C:2001:179, točka 19).

39 Kar zadeva trditev v zvezi z nepravilno opredelitvijo financiranja testov na BSE kot državnih pomoči, zadostuje ugotovitev, da se s to trditvijo v bistvu izpodbija sam obstoj državne pomoči in tako veljavnost spornega sklepa, ne da bi se zatrjevalo, da je ta neobstoječ. Na navedeno trditev se je zato mogoče sklicevati zgolj v postopkovnem okviru spora zaradi ničnostne tožbe, kot je določen v členu 263 PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 12. februarja 2015, Komisija/Francija, C-37/14, neobjavljena, EU:C:2015:90, točka 77 in navedena sodna praksa).

40 Vsekakor je treba poudariti, da je ta trditev že bila preučena in zavrnjena v točkah od 79 do 81 sodbe z dne 25. marca 2015, Belgija/Komisija (T-538/11, EU:T:2015:188), s katero je Splošno sodišče zavrnilo ničnostno tožbo Kraljevine Belgije zoper sporni sklep, in da je bila ta sodba potrjena s sodbo Sodišča z dne 30. junija 2016, Belgija/Komisija (C-270/15 P, EU:C:2016:489).

41 Iz zgornjih preudarkov izhaja, da trditev, ki se nanaša na nepravilno opredelitev financiranja testov na BSE kot državnih pomoči, ni dopustna.

42 V zvezi s trditvijo Kraljevine Belgije, da naj bi bil sporni sklep, če bi bilo treba zadevno pomoč izterjati izključno od kmetov, neobstoječ, je treba poudariti, da ta sklep tako v točkah 90, 92 in 99 obrazložitve kot v členu 1(3) določa, da so prejemniki pomoči tisti, ki so morali opraviti obvezno testiranje na BSE.

43 Iz tega izhaja, da je sporni sklep, čeprav prejemnikov ni natančneje opredelil po določenem sektorju ali na podlagi objektivnih značilnosti, drugačnih od tiste iz prejšnje točke, vendarle omogočal določitev prejemnikov nezakonitih in z notranjim trgom nezdružljivih pomoči, ne da bi te prejemnike omejil na kmete. Tega sklepa zato ni mogoče šteti za neobstoječega.

44 V zvezi s trditvijo glede težav pri opredelitvi dejanskih prejemnikov zadevne pomoči, ki je bila podana za primer, da obveznost izterjave te pomoči ne bi bila omejena na kmete, je treba opozoriti, da strah pred notranjimi težavami, čeprav so nepremostljive, v zvezi s preverjanjem položaja vsakega podjetja, ki ga zadeva izterjava nezakonitih pomoči, ali v zvezi s široko razpršenostjo sistema pomoči v nacionalnem proizvodnem tkivu ne more utemeljiti tega, da država članica ne spoštuje obveznosti, ki jih ima na podlagi prava Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 1. aprila 2004, Komisija/Italija, C-99/02, EU:C:2004:207, točki 22 in 23 ter navedena sodna praksa).

45 V obravnavanem primeru pa Kraljevina Belgija ni dokazala, da dejanskih prejemnikov zadevne pomoči ni bilo mogoče opredeliti. Lahko bi se namreč na primer obrnila na laboratorije ali izvajalce, pri katerih so bili odvzeti vzorci za teste BSE, torej na subjekte iz točke 25 Smernic TSE, da bi določila druge izvajalce, ki jim je bila navedena pomoč dodeljena.

46 Glede trditve o nepreseganju pragov *de minimis* je treba opozoriti, da je treba za določitev prejemnika državne pomoči opredeliti podjetja, ki so imela od nje dejansko korist (sodbi z dne 3. julija 2003, Belgija/Komisija, C-457/00, EU:C:2003:387, točka 55, in z dne 21. decembra 2016, Komisija/Aer Lingus in Ryanair Designated Activity, C-164/15 P in C-165/15 P, EU:C:2016:990, točka 90 in navedena sodna praksa). Ta sodna praksa izključuje možnost, da se znesek pomoči, ki jih je treba izterjati, izračuna tako, da se skupni znesek teh pomoči po enakih delih razdeli med gospodarske sektorje, ki so opredeljeni v spornem sklepu, kar za dokaz nepreseganja pragov *de minimis* predlaga Kraljevina Belgija.

47 Poleg tega mora v skladu s sodno prakso Sodišča zadevna država članica – čeprav mora Komisija dokazati obstoj zatrjevane neizpolnitve obveznosti izterjave s tem, da Sodišču predloži vse potrebne dokaze, da lahko preveri obstoj te neizpolnitve obveznosti, ne da bi se lahko oprla na kakršno koli domnevo – kadar je bila ugotovljena neizterjava dela ali celote zadevnih pomoči, utemeljiti razloge, iz

katerih se ta izterjava glede nekaterih prejemnikov ne bi zahtevala (sodba z dne 12. februarja 2015, Komisija/Francija, C-37/14, neobjavljena, EU:C:2015:90, točka 71). Belgijska vlada pa razen metode izračuna, ki jo sodna praksa, navedena v prejšnji točki, izključuje, ne zagotovi nobenih natančnih in konkretnih podatkov, na podlagi katerih bi bilo mogoče ugotoviti, da so glede zadevnih prejemnikov spoštovani pragovi *de minimis*.

48 Glede na vse navedeno je treba ugotoviti, da Kraljevina Belgija s tem, da ni sprejela vseh potrebnih ukrepov za to, da bi od prejemnikov izterjala državne pomoči, ki so bile v členu 1(3) in (4) spornega sklepa razglašene za nezakonite in nezdružljive z notranjim trgom, in s tem, da Komisije ni obvestila o sprejetih ukrepih za uskladitev s tem sklepom, ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi člena 288, četrti odstavek, PDEU in členov od 2 do 4 navedenega sklepa.

Stroški

49 V skladu s členom 138(1) Poslovnika Sodišča se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki. Komisija je predlagala, naj se Kraljevini Belgiji naloži plačilo stroškov, in ker slednja s predlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

1. **Kraljevina Belgija s tem, da ni sprejela vseh potrebnih ukrepov, da bi od prejemnikov izterjala državne pomoči, ki so bile v členu 1(3) in (4) Sklepa Komisije 2011/678/EU z dne 27. julija 2011 o državni pomoči, ki jo je Belgija izvedla za financiranje testiranja na transmisivno spongiformno encefalopatijo (TSE) pri govedu (državna pomoč C 44/08 (ex NN 45/04)), razglašene za nezakonite in nezdružljive z notranjim trgom, in s tem, da Evropske komisije ni obvestila o sprejetih ukrepih za uskladitev s tem sklepom, ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi člena 288, četrti odstavek, PDEU in na podlagi členov od 2 do 4 navedenega sklepa.**

2. **Kraljevini Belgiji se naloži plačilo stroškov.**

Podpisi